

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 4 Şubat 2026
Sayı : 1650

Semra DİNÇER
CHP Ankara Milletvekili

10/3698

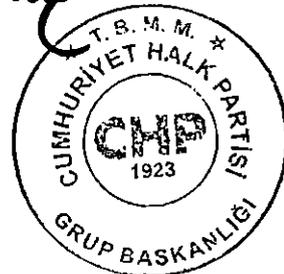
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal güvenlik ve emeklilik hakkı Anayasa ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmış kazanılmış bir hak olmasına rağmen, Türkiye’de milyonlarca emekli ağır bir geçim krizi yaşamaktadır. TÜİK enflasyon verilerine göre yapılan maaş düzenlemeleri, fahiş kira artışları, gıda zamları ve enerji maliyetleri karşısında emekli maaşlarını açlık sınırının çok altında bırakarak “hayatta kalma mücadelesi”ne dönüştürmüştür.

2000 yılı sonrasında yapılan değişiklikler emekli aylıklarını iyileştirmek yerine baskılamış; 4447 sayılı kanunla başlayan milli gelir artışının %100 yansıtılması uygulaması 2008 sonrası %30’a düşürülmüş, 1999-2008 arasında “fazladan %24 ödeme” gerekçesiyle geri alım süreci başlatılmıştır. Aylık bağlama oranlarının düşmesi ve güncelleme katsayılarının yetersizliği, uzun süre yüksek prim ödeyenlerin dahi beklenen gelire ulaşamamasına yol açmış; 3.600 gün prim ödeyen ile 9.000 gün prim ödeyenin aynı maaşı alması gibi “ne kadar prim, o kadar hak” ilkesine aykırı bir tablo ortaya çıkmıştır.

Bu çerçevede, 2000 ve 2008 sonrası reformlarla bozulan emeklilik sisteminin denge ve hakkaniyet gözetilerek yeniden tesis edilmesi, çalışanların emeğini koruyan prim farklılıklarına dayalı adil ve eşit emekli aylık yapısının oluşturulması ve emekliliğin bir yoksulluk riski olmaktan çıkarılarak, sosyal hak temelli ve insan onuruna yakışır bir yaşam güvencesine dönüştürülmesi ve Türkiye’de emeklilik sisteminin yeniden ele alınarak revize edilmesi adına gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla Anayasa’nın 98’inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. 02.02.2026

Semra DİNÇER
Ankara Milletvekili

Semra DİNÇER
CHP Ankara Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmış olan sosyal güvenlik hakkı, emekliler için kazanılmış bir haktır. Ancak Türkiye’de milyonlarca emekli, yıllarca çalışarak ülke ekonomisine katkı sunmuş olmasına rağmen, bugün temel ihtiyaçlarını karşılamakta dahi zorlandığı ağır bir geçim kriziyle karşı karşıyadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan enflasyon verileri üzerinden yapılan maaş düzenlemeleri, emeklilerimizi açlık sınırının çok altında bir yaşama mahkum etmiştir. Fahiş kira artışları, temel gıda ürünlerine gelen zamlar ve enerji maliyetleri karşısında emekli maaşları, “yaşam maliyeti” değil, adeta bir “hayatta kalmâ mücadelesi” kalemi haline gelmiştir.

2000 yılından sonra gerçekleştirilen değişikliklerle birlikte, emekli aylıklarının hesaplanmasında kullanılan parametreler ve güncelleme yöntemleri önemli ölçüde dönüştürülmüş; bu dönüşüm emekli lehine bir iyileşme yaratmak yerine, aylıkların baskılanmasına yol açmıştır. 1999’da çıkarılan 4447 sayılı kanunla uygulanmaya başlanan “Her yıl milli gelirdeki artışın yüzde 100 oranının emekliye yansıtılması yöntemi” 2008 yılından itibaren küresel “Mortgage Krizi”nin Türkiye ekonomisine yansımaları sonucunda “Milli gelirin yüzde 30’u kadar artırılması” şeklinde değiştirilmiştir. Türkiye’de sosyal güvenlik sisteminde ilk ciddi reform olarak bilinen 1999 yılındaki 4447 sayılı kanunla getirilen düzenleme yok edilirken, emeklilere 1999-2008 yılları arasında fazladan %24 oranında ödeme yapıldığı gerekçe gösterilerek bu yıllar arasında ödenen tutarlar da geri alınmaya başlanmıştır. Böylece 2008 yılı sonrasında yapılan reformların bütünü ile sistem, daha da düşük aylık üreten bir yapıya dönüştürülmüştür.

Aylık bağlama oranlarının düşürülmesi ve güncelleme katsayılarının emekli gelirlerini korumakta yetersiz kalması sonucunda, sistemde uzun süre kalan ve yüksek prim ödeyen sigortalılar dahi emeklilikte bekledikleri gelir düzeyine ulaşamaz hale gelmiştir. İlk olarak bu durum, 3.600 gün prim ödeyen bir emekli ile 9.000 gün prim ödeyen bir emeklinin aynı maaşı alır hale gelmesi gibi, sosyal güvenlik sisteminin “ne kadar prim, o kadar hak” ilkesine, açıkça aykırı bir tabloyu ortaya çıkarmıştır.

Semra DİNÇER

CHP Ankara Milletvekili

Böyle bir yapı içerisinde sistem, ilave prim ödemenin emekli aylığı üzerindeki marjinal faydasını da ortadan kaldırmaktadır. Daha uzun süre çalışan, daha fazla prim ödeyen ve sisteme daha yüksek katkı sunan emeklilerin bu katkılarının karşılığını alamaması, yalnızca ekonomik değil aynı zamanda vicdani bir sorundur. Bu tablo, çok prim ödeyenlerin adeta cezalandırıldığı bir yapıya dönüşmüştür.

Mevcut istatistiki göstergeler, sosyal güvenlik sisteminin yapısal sürdürülebilirliği açısından ciddi sorunlara işaret etmektedir: 2019 yılında ortalama emekli aylığı, en düşük emekli aylığından %109 oranında daha fazlayken; bugün bu fark %18'e kadar gerilemiştir. Bu tablo nitelikli iş gücü ile vasıfsız iş gücü arasındaki farkın ortadan kaldırılarak, tüm emekli katmanlarını en alt sınırdan, yani "mutlak yoksulluk sınırı"nda birleştirildiğini göstermektedir. Öte yandan yıllarca yüksek prim ödeyen bir emekli ile en düşükten ödeyenin aynı yoksulluk düzeyinde buluşturulması, emeğin niteliğini aşındıran bir yaklaşım ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak; emekli aylıklarının belirlenmesinde prim ödeme gün sayısı ve sisteme sunulan katkı ile bağlanan aylık arasındaki ilişkinin zayıflaması, sosyal güvenlik sisteminin temelini oluşturan adalet ve hakkaniyet ilkesini yok etmiş, emeklilik hakkı, sosyal güvenlik hukukunun dışına çıkarılarak bir "sosyal yardım" kategorisine indirgenmiştir.

Bu çerçevede, 2000 ve 2008 sonrası reformlarla bozulan emeklilik sisteminin denge ve hakkaniyet gözetilerek yeniden tesis edilmesi, çalışanların emeğini koruyan prim farklılıklarına dayalı adil ve eşit emekli aylık yapısının oluşturulması ve emekliliğin bir yoksulluk riski olmaktan çıkarılarak, sosyal hak temelli ve insan onuruna yakışır bir yaşam güvencesine dönüştürülmesi ve Türkiye'de emeklilik sisteminin yeniden ele alınarak revize edilmesi adına gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

1650 Sayılı Meclis Arastırma Enerjisi

ADI SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
Aysu BANOĞLU	Bartın Mu.	Aysu Banu
ULAS KARASU	Sivas Mu.	Ulas Karasu
Mehmet ÇÖZELMANIR	HATAY Mu.	Mehmet Çözelmanır
Orhan Varbal	Bursa	Orhan Varbal
Cen Avcı	Tekirdağ	Cen Avcı
Orhan SİNER	Adana	Orhan Siner
Bahadır Bulut	Adana	Bahadır Bulut
Ali ÖZTUNÇ	Kabramanmaraş	Ali Öztunç
GÜŞEL EROL	Elazığ Mu.	Güşel Erol
Ayhan Yaman	Ankara Mu.	Ayhan Yaman
Özgür Erdem	NEŞE Ardeşer Mu.	Özgür Erdem
Veli Ağababa	Moldova Mu.	Veli Ağababa
Hasan Österk	Bursa Mu.	Hasan Österk
Yunus Emre	İstanbul Mu.	Yunus Emre
Zerrin Emre	İstanbul Mu.	Zerrin Emre
Kadim Durmaz	Tokat Mu	Kadim Durmaz
Süleyman Bilbil	Aydın Mu.	Süleyman Bilbil
Şerif ARPACI	Denizli Mu.	Şerif Arpacı
Uğur BAYRAKTUTAN	Ardahan Mu.	Uğur Bayraktutan
Deniz Demir	Ankara Mu.	Deniz Demir
Mhamed Özen AYGÜN	Zeluzky	Mhamed Özen

